

Un recull o un poema llarg?

El *Diccionari de la literatura catalana* d'Enciclopèdia Catalana diu que un dels reculls de poemes lírics breus de Carles Duarte i Montserrat que cal destacar és *Els immortals*. I, després, aquest títol apareix dins la llista dels seus poemes llargs, dedicats a revisar autors i textos clàssics i antics, en aquest cas, Ovidi.

Relacions repetides?

Lluís Maria Todó, la Institució de les Lletres Catalanes i l'editorial Destino fan dir a Flaubert, parlant de Frédéric, el protagonista de *L'educació sentimental*: “En canvi, s'estengué sobre Arnoux, repetint les seves frases, les seves maneres, les seves relacions.” Repetir les frases, d'acord. Repetir les seves maneres, si no era per escarnir-lo, ja és sospitós. Però es poden repetir les seves “relacions”? El que diu Flaubert és: “Il s'étendit en revanche sur Arnoux, rapportant ses discours, ses manières, ses relations.” És a dir, com tradueixen Gimferrer i Martí i Pol: “En canvi, s'estengué sobre Arnoux, fent report del que deia, de les seves maneres, de les seves relacions.”

Guinovart, rebatejat

Lolita Bosch (*La família del meu pare. Una novel·la*) diu que ha escrit als seus apunts, respecte d'*El poema de la rosa als llavis*, de Joan Salvat-Papasseit: “El va editar Ariel l'any 1978, la portada és de Joaquim Guinovart.” La portada és de Josep Guinovart.

Ni seguretat ni garantia

El DIEC2 diu que el mot *fermança* és viu quan es refereix a l'acte pel qual es constitueix una fiança per garantir l'acompliment d'una obligació o a la persona que constitueix aquesta fiança. Però ja no s'usa —és emprat només antigament, assegura— com a sinònim de “seguretat, garantia”. Internet ens diu que aquest sinònim de garantia és utilitzat per l'administració pública.

Una antologia permet d'acostar el lector actual al llibre fundacional de les lletres catalanes

El text fundacional de les lletres catalanes, l'immens *Llibre de contemplació* de Ramon Llull, no es pot comprar a cap llibreria. Les dues edicions senceres són difícils de trobar. Editorial Barcino ha decidit de compensar, si més no en part, aquesta mancança. Ho ha fet amb l'edició d'una antologia, preparada per Josep Enric Rubio, professor de literatura catalana medieval de la Universitat de València. El llibre apareix a la col·lecció divulgativa “Biblioteca Barcino” que coordina Joan Santanach.

El professor Rubio ha triat els capítols de l'obra més interessants per al lector d'avui, especialment aquells que permeten de veure la capacitat de visió i de penetració que té Llull per a analitzar el món que l'envolta. Aproximadament, n'ha escollit una cinquena part.

“Hem procurat —diu— oferir un tast d'allò més significatiu de l'obra, tant pel que fa a l'estil com als continguts, de manera que el lector pugui copsar l'evolució que el text experimenta des dels primers capítols fins als darrers.”

Amb la intenció de completar la introducció i fer més fàcil el capbussament del lector en els diversos fragments seleccionats, s'han inclòs unes orientacions de lectura a l'inici de cadascun dels llibres que conformen l'obra. Pretenen ajudar a situar els textos antologats dins la vasta estructura de l'obra, i facilitar-ne la comprensió quan calgui. En alguns casos s'han reproduït capítols sencers, pel seu interès temàtic o per veure com s'estructura en trenta paràgrafs un capítol típic.

Com recorda el curador, “és un llibre de contemplació en Déu i no de Déu, en què Llull ho contempla tot: la creació, la natura, les persones...”

Escrit durant els primers anys de la seva producció, l'estructura del llibre és comparable a una catedral gòtica. S'equipara a grans obres de la cultura medieval com *La Ciutat de Déu* de Sant Agustí, la *Divina comèdia* de Dant, o la *Summa teològica* de Sant Tomàs.

“L'obra neix —considera Joan Santanach— sense una tradició al darrere per desig explícit de l'autor. Parteix del no-res i es construeix damunt de la mateixa obra. És una paradoxa que el primer gran escriptor català sigui el més trencador de tots els temps, el més avantguardista.”

Llull, diu Rubio, hi basteix un model de prosa catalana que sorgeix de la creativitat de l'autor, mancat de referents previs. “Es pot afirmar llavors que, efectivament, amb el *Llibre de contemplació* neixen les lletres catalanes, i ho fan amb una obra de referència, la importància de la qual s'estén molt més enllà de les nostres fronteres lingüístiques i culturals; perquè Llull ha estat i és, amb diferència, l'autor català més llegit arreu del món”, diu Rubio.

L'autodidactisme, la independència, curiosament, és allò que fa original el llibre. Vés a saber quin hauria estat el resultat d'un Ramon Llull que hagués seguit uns estudis reglats per la filosofia escolàstica, es pregunta el curador de l'antologia.

Joan Santanach, coordinador de Barcino, i Josep E. Rubio, curador de l'antologia del *Llibre de contemplació*, de Llull.